

OPPGAVEHEFTE

Nasjonsbygging og nasjonalromantikk

Foto: Gareth Gardner

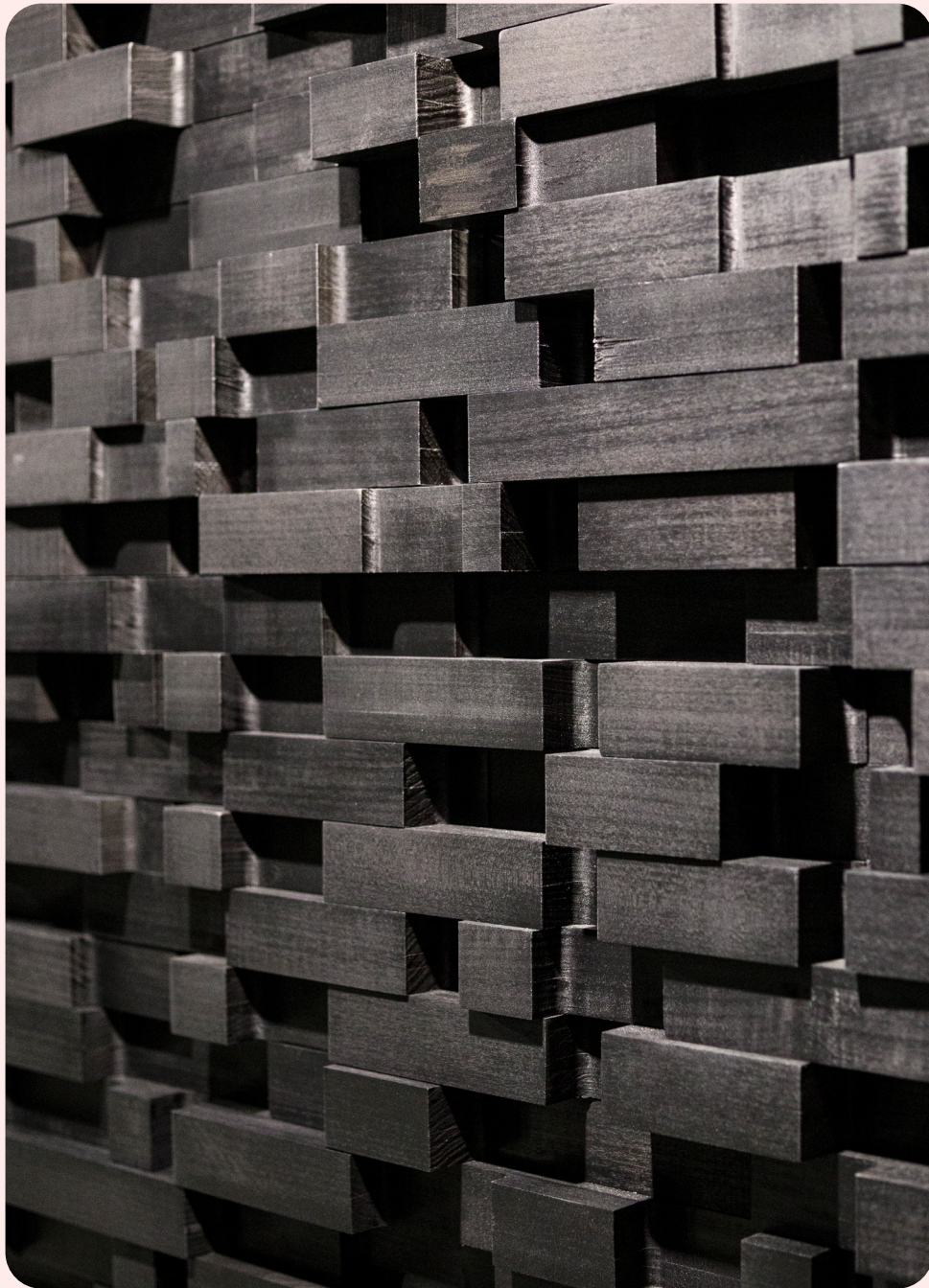

Foto: Gareth Gardner

I utstillingen *Opplyst. Glimt fra en kulturhistorie* har vi hentet noen spesielt viktige gjenstander frem i lyset, fra Nasjonalbibliotekets mørke skuffer og magasiner. Disse representerer glimt fra den norske kulturarven. De forteller om makt og motmakt, store gjennombrudd, kreative mesterverk og avgjørende hendelser som inngår i vår felles historie.

Nasjonsbygging og nasjonalromantikk

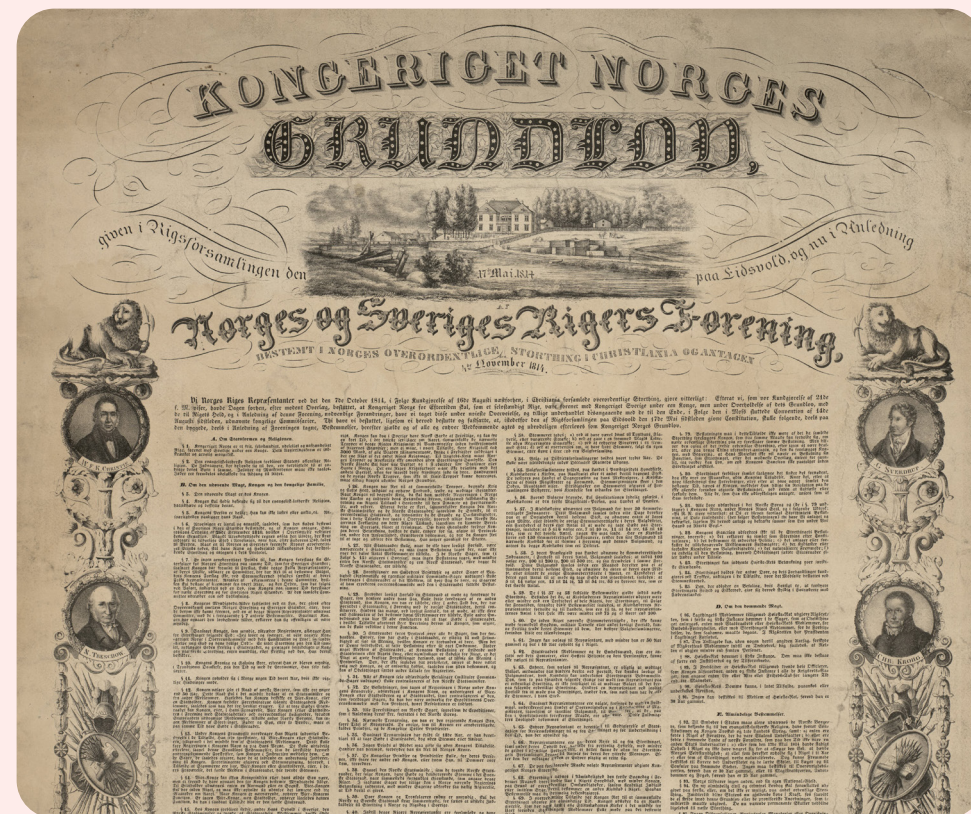
Verdier, språk, kulturuttrykk, gudstro og politisk styresett er med på å skape et nasjonalt fellesskap og knytte folk sammen. Noen ganger er det nettopp disse tingene som skiller ett folk fra et annet. Dette virket i hvert fall som en absolutt sannhet på 1800-tallet, og forsøket på å fange «den norske folkesjelen» var et stort politisk og kunstnerisk prosjekt som dere nå skal fordype dere i. Velkommen!

Grunnlovsplakaten

1814 regnes for å være et mirakelår i norsk historie. Norge rev seg løs fra Danmark etter over 400 år i union – senere omtalt som «400-årsnatten». Den norske grunnloven ble hevdet å være den mest liberale for sin tid, og selv om vi delte konge med svenskene, representerte hendelsene på Eidsvoll det moderne Norges stormfødsel. 1814 innledet den mest intensive perioden i norsk nasjonsbygging.

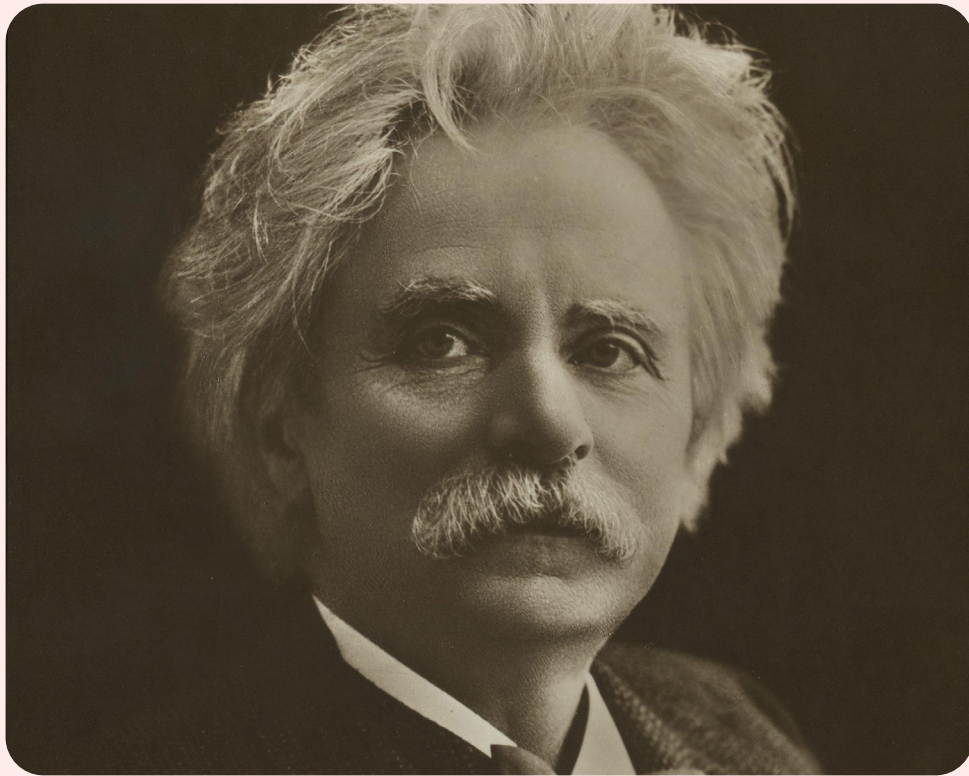
Spørsmål

1. Finn grunnlovsplakaten. Hva ser dere?
2. Let frem Grunnlovens § 1, 2 og 50. Hvilken informasjon kan dere finne i disse paragrafene?
3. Plakaten var vanlig å ha på veggen hjemme på 1800-tallet. Hvorfor det? Hvorfor har vi ikke Grunnloven på veggen i dag?
4. På hvilken måte kan denne plakaten være viktig for å forstå nasjonsbyggingsprosjektet?

Kongeriget Norges Grundlov, plakat, 1836.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Portrett av Edvard Grieg, ca. 1890, fotografi av Karl Anderson.

Edvard Grieg: *Concert, op. 16* (a-mollkonserten), 1887, notemanuskript. Foto: Katarina Theis-Haugan

2

Edvard Grieg: *Concert, op.16*, «a-mollkonserten»

Nasjoner i utvikling søker gjerne folkehelter – enkeltmennesker som skinner i kunst eller kamp. Komponisten Edvard Grieg representerte den kunstneriske delen av nasjonsbyggingen og knyttes til den romantiske forestillingen om Norge. Grieg opphøyde den norske folkekulturen og naturen, og «a-mollkonserten» er blant hans største verker.

Spørsmål

1. Finn det eneste notetrykket i utstillingen, og lytt til konserten. Hvordan vil dere beskrive musikken?
2. Denne konserten ble kalt «et Norge i miniatyr». Passer denne beskrivelsen? Hvorfor?
3. Griegs verker inngår gjerne i det vi kaller klassisk musikk. Hva assosierer dere med ordet «klassisk», og hva skal til for å fortjene denne betegnelsen?

Snorre Sturlason: *Kongesagaer*

Tidlig på 1200-tallet skrev Snorre Sturlason sitt store verk, *Heimskringla*. Han tok for seg Norges mytiske opphav, norrøne guder som Odin og Tor samt de første som bosatte seg i denne delen av verden. Ikke minst handlet sagaene om de norske kongene – fra Harald Hårfagre til Magnus Erlingsson.

Spørsmål

1. Finn kongesagaene og tegningen laget av Halfdan Egedius. Hvordan fremstilles fortidens nordmenn her?
2. I hvilken grad tror dere sagalitteraturen forteller noe om det virkelige Norge i middelalderen? Begrunn svaret.
3. På 1800-tallet vokste interessen for *Heimskringla*. Den ble oversatt og gjort tilgjengelig for vanlige folk. Hvilken betydning kan dette bokverket ha hatt i nasjonsbyggingen?
4. Hvilke viktige perioder og hendelser fra norsk historie kjenner dere til?

Snorre Sturlason: *Kongesagaer*, praktutgaven, 1899.

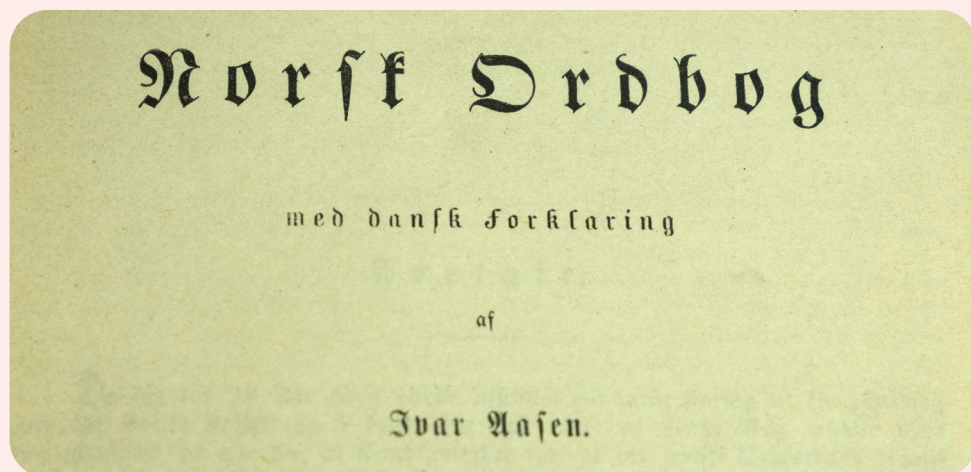
Foto: Katarina Theis-Haugan

Ivar Aasen: *Norsk Ordbog med dansk Forklaring*

Ivar Aasen kalles gjerne nynorskens far. Fra midten av 1800-tallet jobbet han for et norsk alternativ til det danske skriftspråket. I 1873 ga han ut en (ny)norsk ordbok – med dansk forklaring. Nynorsk og bokmål er i dag de to offisielle skriftspråkene i Norge, i tillegg til de samiske språkene.

Spørsmål

1. Hvorfor laget Aasen en norsk ordbok med dansk forklaring, og i hvilken grad synes dere dette arbeidet inngår i nasjonsbyggingsprosjektet?
2. Hvilken betydning har nynorsk for vår forståelse av oss selv i dag? Begrunn svaret.
3. Aasen er portrettert i Wischmanns protokoller, en samling portrettfotografier av Oslos innbyggere. Velg dere ut én annen skikkelse og lag en kort fortelling om hvem denne personen var.

Ivar Aasen: *Norsk Ordbog med dansk Forklaring*, 1873.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Carl Christian Wischmanns protokoll, 1870–1874.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Karpe Diem: *Heisann Montebello*,
7 x 7" boks med tilhørende musikkvideoer, 2015–2017.

Foto: Katarina Theis-Haugan

5

Karpe Diem: *Heisann Montebello*

Musikkduoen Karpe (tidligere Karpe Diem) består av Chirag Rashmikan Patel og Magdi Omar Ytreeide Abdelmaguid, som begge vokste opp i Oslo. *Heisann Montebello* ble regnet som deres mest politiske prosjekt siden debuten. Her trekkes forestillinger om det norske frem i lyset og danner grunnlaget for et kunstnerisk uttrykk.

Spørsmål

1. Finn denne delen av utstillingen og se både på den første delen av musikkvideoen til «Gunerius» og på platecoverne. Hvilke bilder og symboler refererer til forestillinger om det norske? Begrunn svaret.
2. Nasjonsbyggingen har over tid endret karakter, og ideen om en urnorsk fortelling er ikke like relevant. Hvorfor?
3. I hvilken grad inngår Karpe i en moderne forståelse av det norske?

Utforsk sammen

Det skjuler seg flere gjenstander i utstillingen som også kan knyttes til ideer om nasjonsbygging og nasjonalromantikk. Oppsøk dem og utforsk innholdet i lys av spørsmålene nedenfor.

- ➞ Fotografi av Hulda Garborg i folkedrakt
- ➞ Arvid Sveen, «Varig vern av Alta-Kautokeino-elva», plakat
- ➞ Asbjørnsen & Moe, *Eventyrbog for Børn: Norske folkeeventyr*
- ➞ Stemmesedler fra folkeavstemningen om monarki

Spørsmål

1. Hvilken betydning har disse gjenstandene for forestillingen om «det norske»?
2. Hvilke gjenstander «henger sammen» og kan knyttes til hverandre? Hvorfor?

Bonus! Den norske riksløven går igjen i mange objekter. Hvor mange løver klarer dere å finne?

Hulda Garborg i folkedrakt. Utgitt av avisen Den 17de Mai, Kristiania, fotografi av Eivind Enger.

Arvid Sveen: «Varig vern av Alta-Kautokeino-elva», plakat, 1979

DESIGN: SMUSS STUDIO & NEWSLAB
KORREKTUR: NYE TILLEN
TRYKK: ERIK TANCHE NILSSEN AS

Nasjonalbiblioteket | Skole